

Ambijentalna instalacija

Sudec, Natan

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:309304>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-14**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI
KIPARSKI ODSJEK

Natan Sudec

AMBIJENTALNA INSTALACIJA

DIPLOMSKI RAD

Mentor: Red.prof.mr.art. Alem Korkut

Zagreb, rujna 2023

SADRŽAJ

APSTRAKT	3
KONCEPTUALNI ASPEKT RADA	5
METAFORA KOCKE.....	5
FIGURE.....	8
LICE.....	9
KONTORZIJE.....	10
BROJ SEDAM.....	12
TEHNIČKI ASPEKT RADA	13
GLINA U UMJETNOSTI.....	13
GIPS U UMJETNOSTI.....	14
PROCES IZRADE SKULPTURA.....	17
FIGURATIVNI ASPEKT RADA	19
FORMA SKULPTURA.....	19
ŽALOST.....	20
SRAM.....	22
DEZORIJENTACIJA.....	24
KOCKA.....	26
KOMPOZICIJA INSTALACIJE.....	27
ZAKLJUČAK	28

APSTRAKT

U ovom radu zadirem u višestране aspekte ljudskog iskustva, razotkrivajući dvije međusobno povezane teme: pritisak konformizma, te raznih načina na koje se manifestira, i shvaćanje vlastitih ograničenja. Pismeni dio rada dijelim na teoretski i tehnološki. Teoretski dio bavit će se kontekstualizacijom simbolike i koncepta elemenata koji sastavljaju kipove, dok će se tehnički aspekt baviti kiparskim materijalom i procesom rada. Ova instalacija sastoji se od sedam gipsanih skulptura, od kojih šest prikazuje neuhranjene ljudske figure koje se grče, savijaju i postavljene su u kontorziji u mukotrpnom pokušaju da stanu u zatvorenu kutiju, a jedna gipsana skulptura predstavlja sami konceptualni objekt čežnje “neuhranjenih” skulptura te njihov nedostižni cilj – kocku. Kroz ovu seriju istražujem složenost ljudskog stanja, zadirući u duboki utjecaj društvenih normi i pritiska da se prilagodimo, te duboku borbu s kojom se pojedinci suočavaju tijekom introspekcije u više različitih, ali isprepletenih područja.

Skulptura čovjeka u kontorziji je djelo koje istražuje teme deformacije ljudskog iskustva. Element skulpture, kocka ili kutija, služi kao metafora za stegu i ograničenja koja društvo i život često nameću pojedincima. Kontrast ljudskog oblika unutar ograničenog prostora kutije promišlja o složenoj međugri između osobnog identiteta i vanjskih utjecaja. Nedostatak detalja na skulpturi oživljava figuru čovjeka, omogućavajući publici da se poveže i projiciraju svoja iskustva na skulpturu. Reducirana figura simbolizira ranjivost ljudskog duha kada je podvrgnut nepopustljivim zahtjevima konformizma. Iskrivljeni položaji i skrivanje lica služe kao metafore za unutarnje previranje koje proizlazi iz pokušaja uklapanja u kalup koji poriče nečiju pravu bit te u kojem je osoba gurnuta do svoje granice i mora se suočiti s vlastitim nedostacima i ograničenjima.

U svojoj srži, svaka pojedinačna skulptura predstavlja prikaz ekspresivnog samoizražavanja i introspekcije – prikaz osobe koja se bori kako bi se pomirila s vlastitim ograničenjima te ograničenjima koja su joj nametnuta. Napeto držanje i izraz osobe utjelovljuju emocionalni i mentalni sukob koji se javlja kada se suočavamo s našim ranjivostima i nesavršenostima, te služi kao podsjetnik da prihvaćanje naših ograničenja nije sinonim za poraz, nego razumijevanje naše zamršenosti i individualnosti.

Kocka kao kruta kutija, amblem društvenih normi i očekivanja, sažima nemilosrdan pritisak prilagodbe, gušeći individualnost i jedinstvenost.

Čovjekov uzaludni pokušaj da se uklopi u te okvire odražava unutarnji sukob s kojim se mnogi suočavaju kada se pokušavaju uskladiti s društvenim očekivanjima čak i po cijenu vlastite individualnosti. Ovaj aspekt skulpture može se također primijeniti na svijet umjetnosti gdje se kreativnost guši prečestim preispitivanjima valjanosti kreativnog produkta. Isprepletanjem ovih tema, ova instalacija postaje zamršena pripovijest o borbi za usklađivanje osobnog rasta, društvenog konformizma, empatije i kritičke samorefleksije. Skulptura služi kao zrcalo za individualnu introspekciju i društvenu kritiku, koje potiče dijalog o složenosti ljudskog identiteta i transformativnoj moći samoprihvatanja.

Kroz ovu skulpturu želim prikazati ljudski duh, potaknuti publiku da prepozna posljedice potiskivanja individualnosti radi uklapanja u unaprijed definirane kutije i težim potaknuti razgovor o dubljim slojevima ljudske psihe i transformativnoj moći prihvatanja naših autentičnih osobnosti.

KONCEPTUALNI ASPEKT RADA

METAFORA KOCKE

U pokušaju hvatanja kreativnog putovanja evolucije i transcendencije, dok prikazane figure postupno poprimaju oblik kocke, njihove ljudske crte stapaju se s kutovima i linijama, brišući granice između ljudskosti i krutih objekata. Ova simbolika postaje alegorija o tome kako sama umjetnost može transcendirati svoje fizičko postojanje i poslužiti kao pijedestal za nematerijalne koncepte koje predstavlja. Serija skulptura utjelovljuje transformativnu snagu umjetničkog izražavanja, gdje samo umjetničko djelo postaje postament, uzdižući i ističući bit koncepta koji sažima.

Kocka, kao simbolički element u umjetnosti, predstavlja bezbroj dubokih pojmova i značenja. Njeno geometrijsko savršenstvo i pravilnost simboliziraju stabilnost, strukturu i red. Osim toga, zatvoreni oblik kocke također označava obuzdavanje i ograničenje, predstavljajući granice i ograničenja ljudskog postojanja. Upravo je taj aspekt simbolike kocke uzet kao fokalna točka ovoga rada, ne ona sama, nego kocka kao simbol u odnosu na čovjeka. Osim toga, kocka može pobuditi ideje introspekcije i autorefleksije, kao snažan simbol u umjetnosti, ona predstavlja figurativni okov koji utjelovljuje utjecaj međuljudskih očekivanja na ljudsko ponašanje. Služi kao jasan podsjetnik na to kako se pojedinci mogu svojevolumeno ograničiti unutar krutih granica kako bi se prilagodili i uklopili u društvene krugove. Kocka simbolizira zamršenu mrežu očekivanja ispletenih od strane društva, obitelji i vršnjaka, stvarajući unutarnji sukob u kojem pojedinci mogu napustiti svoju autentičnost da bi stekli pripadnost. Poput ćelije, ovi međuljudski pritisci sputavaju osobni rast i ograničavaju puno izražavanje nečijeg identiteta. Zatvoreni oblik kocke počinje simbolizirati ograničenost individualnosti, naglašavajući uznemirujuću stvarnost da ljudi mogu dobrovoljno žrtvovati svoju instinktivnu autonomiju kako bi se uskladili s društvenim normama.

Simbolična kocka također utjelovljuje bit "eho komore" u svom zatvorenom, krutom obliku. Poput zatvorenih zidova kocke, eho komora stvara samostalnu okolinu, u kojoj ideje, uvjerenja i perspektive beskrajno odjekuju bez nailaženja na vanjske izazove. U kontekstu svijeta umjetnosti, "eho komora" je fenomen koji može njegovati kreativnost ali i gušiti inovativnost. Umjetničke eho komore odnose se na male zajednice ili okruženja u kojima umjetnici, kritičari i entuzijasti istomišljenici pretežno komuniciraju međusobno isključivo radi pozitivnih kritika vlastitih radova

ili stajališta koja osnažuju perspektive i kreativne izbore te male skupine samo kako bi i ta skupina podržavala njih. Taj odnos baziran je na međusobnoj dobiti, a ne na unaprjeđenju kreativnosti. Iako takve zajednice mogu ponuditi potvrdu i podršku, one mogu nenamjerno ograničiti izloženost različitim stajalištima, što rezultira homogenizacijom ideja i umjetničkog izražavanja. Ta sterilizacija ideja također je prezentirana kao fizička granica u obliku kocke u koju je čovjek postavljen.

Na samoj akademiji, iz vlastitog iskustva, tijekom studija također lagano uočavamo razlike između sebe i drugih te počinjemo preslikavati karakteristike dominantnog stila kako bismo bili prihvaćeni od strane kolega i profesora. Ova mimika je psihološka karakteristika koja potječe iz djetinjstva gdje često nenamjerno mijenjamo svoje govorne obrasce, izraze lica, pa čak i ton glasa, ovisno o tome s kim razgovaramo. Svijet umjetnosti služi kao simbolički psihološki odraz šireg svijeta zbog svoje raznolike lepeze kreativnih izraza koji odražavaju složenost ljudskih emocija, iskustava i perspektiva. Baš zato što umjetnost može izazvati norme i potaknuti razmišljanje, ona služi kao mikrokozmos šireg ljudskog iskustva, čineći je ključnim ogledalom za introspekciju i razumijevanje složenosti svijeta u cjelini. Uzeći to u obzir shvaćanje eho komore kao fenomena umjetničkog svijeta nije konstruktivno te se mora uzeti kao odraz ljudske psihe. Kategorizacija prepoznatljivog je društveno ljepilo koje povezuje ljude, gdje mi podsvjesno tražimo slično i razumljivo kako bismo se osjećali sigurnima. Potreba za prihvaćanjem osnovni je ljudski instinkt. Da bismo to postigli, često predstavljamo malo drugačije verzije onoga što jesmo, ovisno o okruženju i društvu u kojem se nalazimo. Možemo imati brojna „izdanja“ sebe: ja za posao, ja kod kuće ili ja na mreži. Pri čemu su sva dotjerana i modificirana kako bismo bili prihvaćeni u toj konkretnoj situaciji (naravno, pitanje je jesmo li prihvaćeni onakvi kakvi doista jesmo ili samo zbog verzije sebe koju smo odabrali prikazati).

Ova dualnost vrlo dobro funkcionira za većinu nas, ali neki ljudi imaju samo jednu verziju sebe koju mogu predstaviti. Oni nisu u stanju ili ne žele deformirati sebe kako bi se uklopili u kalup društvenih očekivanja koja su prikazana u obliku kocke, a budući da ne odgovaraju kalupu, taj emocionalni pritisak gura ih sve dalje i dalje do periferije očaja. Ljudska psiha sklona je kategorizirati ljude u arhetipske kategorije. To samo po sebi pomaže u odabiru i pamćenju informacija, omogućujući bolje funkcioniranje spoznaje. Ali rizik koji stoji iza toga stvara

stereotipe prema drugima tako što ih postavlja u kategorije, što često rezultira negativnim razmišljanjem i vodi do neprihvatanja.

Kocku ili kutiju također koristim kao stilizirani prikaz kaveza, kao simbol i metaforu korištenu semiotički u mnogim ljudskim kulturama. Krećući se od vremena kada smo živjeli u društvima lovaca-sakupljača do trenutka kada smo taj kavez konačno ponijeli sa sobom u nova urbana okruženja. Kavez je iznimno kulturno važan simbol i postoje mnoge transkulturalne i povijesne usporedbe između kaveza i ograničenja slobode. Fokus ovog aspekta prvenstveno je način na koji koristimo motiv kaveza u modernoj kulturi. Međutim, kako bih stavio u kontekst „kutiju-kavez“, također moram istaknuti širi kontekst kaveza u društvu. Metafora kaveza u modernom društvu predstavlja ograničenja s kojima se pojedinci mogu susresti u svakodnevnom životu. Baš kao što fizički kavez ograničava kretanje i slobodu životinje, metaforički kavezi u modernom društvu mogu biti sve što sprječava osobni rast, samoizražavanje ili autonomiju. Ti kavezi mogu imati različite oblike, kao što su društvene norme, kulturna očekivanja, osobni strahovi, sumnja u sebe ili borba za autonomiju vlastitog identiteta. Nadalje, gledajući kako koristimo kavez u komunikaciji, pokušavam iz psihološke perspektive istražiti kavez kao spremnik – metaforu koja oblikuje način na koji razmišljamo.

Skulptura čovjeka postavljenog u kutiju, kocku ili kavez je djelo koje istražuje teme deformacije ljudskog iskustva. Element skulpture, kutija, služi kao metafora za društvo i život te probleme koje oni često nameću pojedincima. Jukstapozicija ljudskog oblika unutar ograničenog prostora kutije promišlja o složenoj međuigri između osobnog identiteta i vanjskih utjecaja. Nedostatak detalja na skulpturi oživljava figuru čovjeka, dopuštajući publici da poveže i projicira svoja iskustva na skulpturu. Držanje ove skulpture svojim govorom tijela odaje osjećaj ranjivosti i introspekcije.

FIGURE

Skulptura „neuhranjene“ osobe služi kao simbol nezadovoljenih potreba i nevolje onih koji su marginalizirani i zanemareni. Svojim istanjenim oblikom i udubljenim crtama, skulptura evocira unutarnji osjećaj uskraćenosti i ranjivosti. Ona stoji kao snažan podsjetnik na pojedince čije osnovne potrebe ostaju neispunjene, u ovome radu primarno je riječ o duševnoj skrbi ili suosjećanju. Koristim simboliku neuhranjenosti koja predstavlja glad za emocionalnom slobodom i prodire u duboku vezu između fizičkog i emocionalnog. Pothranjenost, stanje obilježeno nedostatkom esencijalnih hranjivih tvari, služi kao metafora za nezadovoljene emocionalne potrebe i čežnju za oslobađanjem od emocionalne nevolje. Baš kao što tijelo zahtijeva odgovarajuću prehranu za optimalno funkcioniranje, pojedinci žude za emocionalnom prehranom kako bi napredovali mentalno i duhovno. Kada su emocionalne potrebe zanemarene ili neispunjene, pojavljuje se metaforička glad za emocionalnom slobodom. Ova simbolička povezanost sugerira da se pojedinci mogu uključiti u autodestruktivna ponašanja, uključujući poremećene obrasce prehrane, u podsvjesnom pokušaju popunjavanja unutarnje emocionalne praznine. U takvim slučajevima pothranjenost se može promatrati kao vanjska manifestacija unutarnjeg nemira, koja naglašava međusobnu povezanost fizičkog i emocionalnog blagostanja. Razumijevanje psihološke simbolike pothranjenosti otkriva složenost ljudskih emocija i važnost rješavanja emocionalnih potreba radi postizanja istinskog oslobođenja i dobro zaokruženog zdravlja.

LICE

Zbirka skulptura, lišenih identifikatora lica, poziva gledatelje na duboko istraživanje vlastitog identiteta. Skulpture, izrađene uz ekspresivan rukopis, utjelovljuju ljudsku formu, ali namjerno ostaju lišene crta lica. Njihove bezizražajne površine pružaju prazno platno koje poziva gledatelja da projicira vlastite emocije, iskustva i priče na umjetnost. Čini se da svaka skulptura čezne za individualnošću, ali paradoksalno dopušta promatraču da se utisne u nju, stvarajući duboko osobnu i intimnu vezu s umjetničkim djelom.

Dok osoba stoji pred ovim anonimnim likovima, predstavljena je s objektom pred kojim će se suočiti s vlastitim refleksijama i ispitati aspekte vlastitog života, nesigurnosti i težnji. Odsutnost definiranih lica potiče iskustvo dušobrižnika tako što dopušta gledateljima da vide sebe odražene u anonimnosti skulptura. To postaje prostor kontemplacije, gdje se jedinstvene priče vlastitih iskustava gledatelja stapaju s tihom prisutnošću skulptura, brišući granicu između promatrača i promatranog i izazivajući duboko istraživanje sebe i ljudskih iskustava. Umjetnost nas podsjeća da naše identitete ne oblikuju samo naše individualne osobine, već i percepcije i projekcije onih oko nas. U ovom radu skulpture bez lica postaju ogledalo naše kolektivne svijesti, pozivajući nas da prepoznamo zajedničku ljudskost koja leži ispod površine i univerzalnost naših pojedinačnih priča.

KONTORZIJE

Vraćajući se na alegoriju kaveza, govor tijela osobe okovane u kavez odaje ekspresiju boli i traga za bijegom od sebe samog, te prikazuje nestanak osobnog identiteta izvan kaveza; osoba u kavezu prestaje biti osoba i postaje samo objekt koju popunjava nutrinu kaveza.

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) opisala je depresiju kao epidemiju koja će u roku od dva desetljeća biti druga nakon kardiovaskularnih bolesti u smislu globalnog tereta bolesti. Moderna epidemija depresije može se metaforički izjednačiti sa zoohozom, pojmom koji se koristi za opisivanje stereotipnog, ponavljajućeg ponašanja koje pokazuju zatočene životinje u zoološkim vrtovima ili zatvorenim okruženjima. U oba slučaja, bit ove metafore leži u dubokom utjecaju ograničenog okruženja na mentalno blagostanje.

Ako istražimo psihološku perspektivu ljudi koji žive u velikim gradovima, dobivamo slične analogije i metafore koje prožimaju njihov jezik, način na koji govore o životu u gradovima ili kretanju kroz njih. To ne znači da oni misle da je gradski život negativan, nego da složeni učinci borbe za očuvanje individualnosti među tolikim ljudima rezultiraju upravo tim urbanim iskustvima „zatvoreništva u kavezu“. Bivanje jednim u masi, unutar zgusnute prirode života u gradu, potiče izravne usporedbe sa stvarima koje držimo u kavezu.

Baš kao što zoohoza proizlazi iz zatočeništva i zatvaranja životinja u neprirodnim okruženjima, vjeruje se da moderna epidemija depresije djelomično potječe iz restriktivnih i umjetnih uvjeta modernog života. U našem brzom, tehnološki vođenom društvu, mnogi su ljudi odvojeni od prirode, značajnih društvenih interakcija i osjećaja svrhe. Pritisci društvenih očekivanja, financijski stres i stalna potraga za vanjskom potvrdom mogu stvoriti metaforički kavez oko pojedinaca i ograničiti njihovu sposobnost da dožive istinsko ispunjenje i zadovoljstvo. Svaka skulptura bilježi sirove emocije i iskustva pojedinaca koji se bore s depresijom, simbolizirajući unutarnje borbe, usamljenost i očaj koji prate ovo mentalno zdravstveno stanje.

Kao što se zoohoza očituje kod životinja u zatočeništvu kroz ponavljajuće, samodestruktivno ponašanje, ove skulpture otkrivaju ponavljajuće cikluse negativnih misli i emocija koje mogu mučiti one koji pate od depresije. Zgrčene i tjeskobne poze likova prikazanih u skulpturama odražavaju osjećaj zatvorenosti i beznađa koje depresija može nametnuti pojedincima, slično metaforičkim kavezima koje doživljavaju zatočene životinje.

Kroz ovu točku instalacije pozivam gledatelje da se suoče sa stvarnošću depresije, pri čemu želim potaknuti empatiju i razumijevanje za one koji možda tiho pate. Zgrčena tijela skulptura pozivaju na povećanu svijest o problemima mentalnog zdravlja i potrebi za otvorenim dijalogom, destigmatizacijom i poboljšanim pristupom resursima za poboljšanje mentalnog zdravlja.

BROJ SEDAM

U ovoj seriji od sedam skulptura, koristim simboliku broja sedam, te uz to istražujem njegovo duboko značenje kroz ljudsku povijest i različite kulture čime želim dati daljnji naglasak univerzalnosti ljudskog iskustva u ovom radu. Broj sedam ima jedinstveno mjesto u ljudskoj svijesti, manifestirajući se u različitim domenama znanja i religijama. Duboko je ukorijenjen u našu percepciju vremena, pri čemu je sedam dana u tjednu sveprisutna i praktična podjela kalendara. Ovaj vremenski značaj proteže se i na sedam vidljivih planeta antike: Sunce, Mjesec, Mars, Merkur, Jupiter, Venera i Saturn, koji su igrali ključnu ulogu u ranim astronomskim i astrološkim proučavanjima.

U kulturološkom smislu, broj sedam nosi mnoštvo simboličkih značenja. U duhovnosti često predstavlja potpunost i savršenstvo, uz vjerovanje da je svijet stvoren za sedam dana i da je sedam broj božanske naklonosti. Pojavljuje se u vjerskim tekstovima kao što je Biblija, gdje su sedam pečata, sedam truba i sedam crkava od velike važnosti.

Broj sedam također nalazi izražaj u mitologiji, gdje imamo sedam čuda starog svijeta kao što su Velika piramida u Gizi i viseći vrtovi u Babilonu, koji već tisućljećima plijene ljudsku maštu. Osim toga imamo sedam mudraca stare Grčke i sedmoro božanstava sreće u japanskom folkloru kao kulturne primjere važnosti ovog broja u pripovijedanju i mudroslovnoj tradiciji.

Izvan područja vremena, astronomije, religije i mita, broj sedam prožima razne aspekte ljudskog života, uključujući glazbu sa sedam nota glazbene ljestvice i dugu sa svojih sedam boja. U matematici, sedam je prost broj, što mu daje jedinstvenu eleganciju i matematičko značenje.

U ovoj instalaciji od skulptura nastojim iskoristiti različite kulturne interpretacije broja sedam, koristeći se svojim umjetničkim izričajem da proniknem u misterije i složenosti koje ga okružuju. Svaka skulptura postaje instrument za kontemplaciju kroz ljudsku povijest i kulturu.

Dok dublje ulazimo u konceptualne aspekte umjetničkog izražavanja, jednako je važno istražiti opipljive materijale, koji daju život ovim idejama, kao i tehnički aspekt ovog rada. Glina posebno služi kao svestran i zadivljujući medij koji premošćuje jaz između apstrakcije i fizičkog. Njena savitljivost i inherentna povezanost sa zemljom nude umjetnicima jedinstvenu priliku da svoje koncepte dovedu u opipljivo postojanje. Preusmjerimo sada fokus na materijalni svijet gline i ispitajmo kako ju je umjetnost koristila da bi udahnila život svojim kreativnim vizijama.

TEHNIČKI ASPEKT RADA

GLINA U UMJETNOSTI

Glina, skroman, ali svestran prirodni materijal, tisućljećima je igrala ključnu ulogu u svijetu umjetnosti. Sastavljena od sitnozrnatih čestica vodenih aluminijskih silikata, jedinstvena svojstva gline pridobila su umjetnike i obrtnike kroz povijest. Jedna od njenih glavnih značajki je plastičnost koja omogućuje da se lako oblikuje kada se pomiješa s vodom. Ovo svojstvo čini glinu bitnim medijem za kipare i keramičare, jer im omogućuje da svoje kreativne vizije ožive uz nevjerojatne detalje i preciznost.

Povijest gline u umjetnosti seže u prapovijesno doba kada su drevne civilizacije otkrile transformativnu moć pečenja gline. U regijama poput drevne Mezopotamije i Kine keramika je postala sastavni dio svakodnevnog života, služeći za izradu spremnika za hranu, vodu i druge robe. Ove rane glinene posude ne samo da su ispunjavale utilitarne potrebe, već su također prikazivale kulturni identitet i umjetničku snagu svojih tvoraca kroz zamršene dizajne i dekorativne tehnike.

Kako su civilizacije napredovale, tako je napredovala i umjetnost izrade keramike. Stari Grci proizvodili su zapanjujuću crnu i crvenofiguralnu keramiku ukrašenu mitološkim prizorima i gracioznim oblicima, dok su rimski umjetnici svojim posudama dodavali zamršene reljefe i glazure u boji. U Japanu je umjetnost keramike dosegla nove visine s razvojem posuda Raku i Hagi, slavljeno zbog svoje rustikalne elegancije i estetske jednostavnosti.

Tijekom renesanse, glina se pojavila kao omiljeni medij za kipare poput Donatella i Michelangela, koji su pomaknuli granice izražavanja svojim živopisnim i emotivnim figurama. U razdoblju baroka glinene skulpture zauzimaju dramatične poze i odlikuju se zamršenim detaljima, odražavajući dinamičan duh vremena. Doba rokoka donijelo je razigrane i otkačene glinene figurice, dok je razdoblje neoklasicizma revidiralo umjetnost antičke Grčke i Rima, nadahnivši umjetnike poput Antonija Canove za stvaranje bezvremenskih mramornih remek-djela.

U 19. i 20. stoljeću glina se nastavila razvijati u svijetu umjetnosti. Pojava industrijalizacije dovela je do masovne proizvodnje keramičkih predmeta, zbog čega su postali dostupniji široj javnosti. U međuvremenu, moderni i suvremeni umjetnici prihvatili su glinu kao sredstvo za eksperimentiranje s oblikom, teksturom i konceptom. Ličnosti poput Pabla Picassa, Alberta Giacomettija i Louise

Bourgeois istraživale su izražajni potencijal gline i pomicala granice tradicionalne keramike kako bi je uzdigli do statusa likovne umjetnosti.

Danas je glina bitan medij za umjetnike diljem svijeta, s raznolikim nizom tehnika i stilova, od tradicionalne keramike do avangardnih skulpturalnih instalacija. Umjetnici keramike istražuju različite tehnike pečenja, glazure i površinske obrade kako bi postigli jedinstvene efekte i pomaknuli granice medija. Trajna privlačnost gline leži u njezinoj sposobnosti da premosti jaz između funkcionalnosti i estetike, čineći je postojanim i cijenjenim elementom umjetničkog izražavanja.

GIPS U UMJETNOSTI

Gips, mineral s dugom i fascinantnom poviješću, stoljećima je cijenjen zbog svog značajnog doprinosa svijetu umjetnosti. Sastavljen od hidratiziranog kalcijevog sulfata, gips posjeduje jedinstvena svojstva koja ga čine idealnim medijem za umjetničko izražavanje. Njegova mekoća i lakoća rezbarenja, kada je svježe izrađen, omogućuje kiparima da rade sa zamršenim detaljima i postignu zamršene oblike. U drevnim vremenima, civilizacije poput Egipćana, Grka i Rimljana prepoznale su umjetnički potencijal gipsa i koristile ga za stvaranje veličanstvenih skulptura i ukrasnih elemenata za svoje hramove, grobnice i palače.

Jedna od najrevolucionarnijih primjena gipsa u umjetnosti nastala je otkrićem gipsa u Parizu. Kada se gips zagrijava da bi se uklonio sadržaj vode, formira se fini prah poznat kao pariški gips, nazvan po nalazištima gipsa pronađenim u blizini Pariza u Francuskoj. Pariški gips postao je prekretnica za umjetnike jer se mogao lako pomiješati s vodom kako bi se stvorila podatna pasta koja se mogla oblikovati u različite oblike. Ovo otkriće omogućilo je kiparima stvaranje zamršenih i delikatnih djela s izuzetnom lakoćom i preciznošću. Pariški gips također je odigrao značajnu ulogu u razvoju gipsanog lijevanja, tehnike koja je umjetnicima omogućila da izrađuju kalupe od gline ili drugih modela i reproduciraju svoje skulpture u različitim materijalima, poput bronce ili mramora. Ovaj proces ne samo da je omogućio masovnu proizvodnju umjetnina, već je pridonio i očuvanju i širenju kulturne i umjetničke baštine.

Kroz povijest, pariški gips koristili su poznati umjetnici za stvaranje kulturnih remek-djela. Tijekom renesanse, veliki umjetnici poput Michelangela i Donatella prihvatili su svestranost gipsa, koristeći ga za izradu maketa i planiranje svojih monumentalnih skulptura prije rezbarenja u mramoru. Gips je također igrao ključnu ulogu u obuci umjetnika, jer im je omogućio da usavrše svoje vještine i eksperimentiraju s različitim kompozicijama prije nego što se posvete skupljim i trajnijim materijalima.

U moderno doba materijali na bazi gipsa i dalje su ključni u svijetu umjetnosti. Gipsana žbuka ostaje popularan medij za stvaranje zamršenih i dekorativnih elemenata interijera, kao što su ukrašene letvice i stropni medaljoni.

Upotreba gipsa u umjetnosti dokaz je njegovog trajnog značaja i svestranosti. Od drevnih civilizacija do modernih umjetničkih nastojanja, gips je obogatio kreativni krajolik, omogućujući

umjetnicima da svoje vizije oblikuju u opipljiva i trajna umjetnička djela. Kao cijenjeni medij za kipare, svestran materijal za arhitektonsko ukrašavanje i dostupan pomoćnik umjetničkog izražavanja, ostavština gipsa u svijetu umjetnosti ostaje sastavni dio njegove povijesne priče. Kako tehnologija i umjetničke inovacije napreduju, uloga gipsa u svijetu umjetnosti vjerojatno će se nastaviti razvijati i poticati nove mogućnosti za kreativno izražavanje i očuvanje kulture.

PROCES IZRADE SKULPTURA

Lijevanje skulpture od gipsa proces je u više koraka koji uključuje preciznost i obraćanje pažnje na detalje. Slijedi objašnjenje postupka korak po korak:

1. Stvaranje originalne glinene skulpture – proces počinje umjetnikom koji stvara originalnu glinenu skulpturu koristeći glinu. Umjetnik oblikuje željeni oblik, dodajući zamršene detalje i teksture glinenoj skulpturi.
2. Izrada kalupa za glinenu skulpturu – kada je glinena skulptura gotova, oko nje se stvara kalup kako bi se zarobio njen oblik. Obično se za složene skulpture koristi višedijelni kalup. Materijal korišten za izradu kalupa obično je gips ili silikonska guma koja se pažljivo izlijeva ili četka na glinenu skulpturu u slojevima. Nakon što se materijal za kalup stvrdne ili skrutne, pažljivo se odvajaju kape kako bi se omogućilo uklanjanje glinene skulpture bez oštećenja.
3. Priprema gipsane mješavine – gips se miješa s vodom kako bi se stvorila glatka i sipka konzistencija. Mješavina gipsa ne smije sadržavati mjehuriće zraka kako bi se osigurao visokokvalitetni odljev.
4. Ulijevanje gipsane mješavine u kalup – nakon pripreme i učvršćivanja obje polovice kalupa, gipsana smjesa se ulijeva u šupljinu kalupa. Kalup se lagano okreće ili lupka kako bi se osiguralo da gips ispuni sve šupljine kalupa i kako bi se uklonili svi zarobljeni mjehurići zraka.
5. Vežanje i stvrdnjavanje – gips se veže i stvrdnjava relativno brzo, obično unutar 20-30 minuta. Nakon što se gips stvrdnuo i došao u čvrsto stanje, kalup se otvara, a skulptura od gipsa pažljivo se uklanja. Gipsana skulptura uhvatit će sve zamršene detalje i teksture izvorne glinene skulpture.
6. Čišćenje i završna obrada – nakon vađenja gipsane skulpture iz kalupa, sav višak materijala ili nesavršenosti pažljivo se očiste i zaglade. Umjetnik može učiniti neke dodatne popravke i dorade kako bi osigurao da konačna skulptura od gipsa odgovara njegovoj umjetničkoj viziji.

7. Sušenje i konačno stvrdnjavanje – skulptura od gipsa se ostavlja kako bi se temeljito osušila, što može potrajati od nekoliko dana do tjedan dana ovisno o veličini i debljini. Za to vrijeme sva preostala vlaga u gipsu ispari, što rezultira izdržljivijim i stabilnijim konačnim komadom.
8. Završne obrade – nakon što se skulptura od gipsa potpuno osuši, umjetnik može primijeniti dodatne završne obrade, poput boje, laka ili drugih površinskih obrada kako bi poboljšao izgled i zaštitio umjetničko djelo.

Lijevanje gipsanih skulptura iz kalupa uobičajena je tehnika koja se koristi i u tradicionalnim i u suvremenim umjetničkim praksama. Omogućuje umjetnicima stvaranje višestrukih replika njihovih izvornih glinenih skulptura uz očuvanje zamršenih detalja i umjetničkog izražaja izvornog djela.

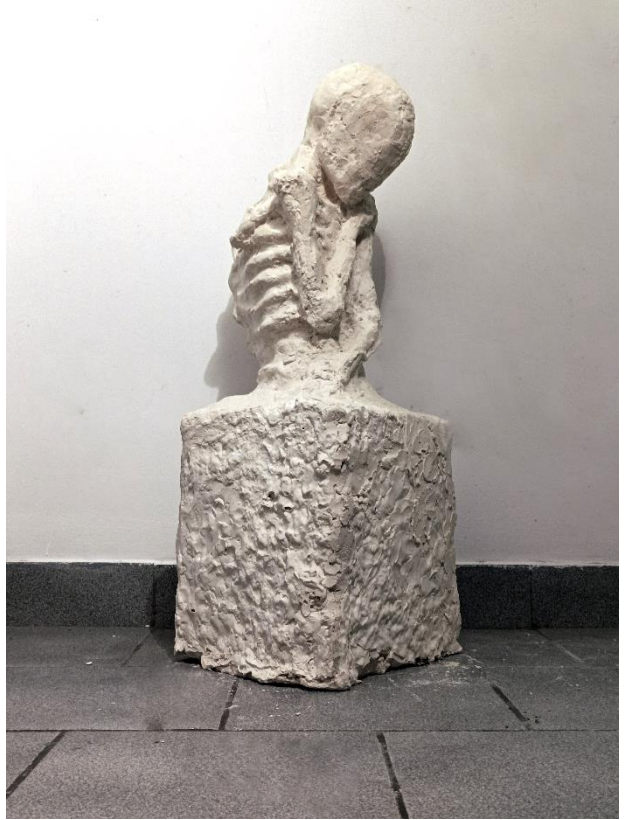
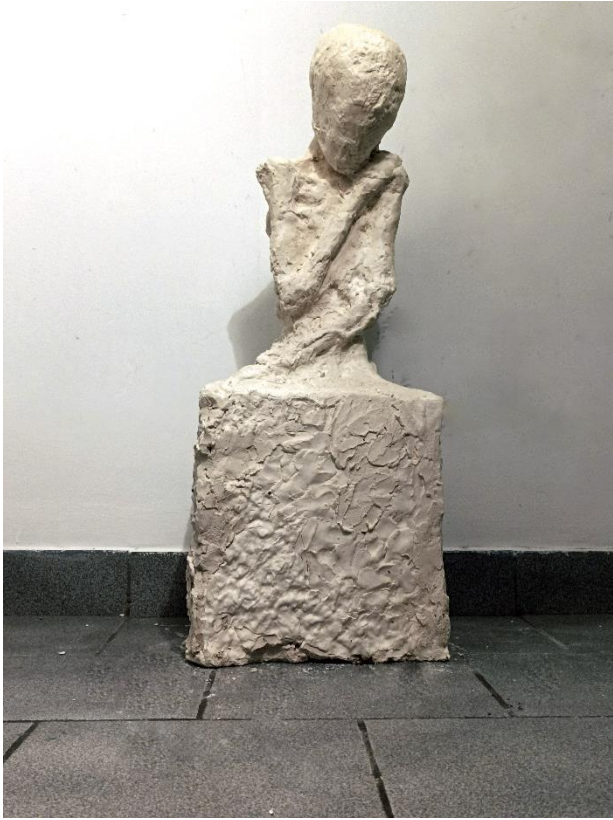
FIGURATIVNI ASPEKT RADA

FORMA SKULPTURA

Tehnička odluka korištenja gipsanih odljeva glinenih skulptura daje djelima prepoznatljivu taktilnu kvalitetu. Korištenje ekspresivnog rukopisa uz stilizaciju likova i deformaciju ljudskih proporcija, te odluka da se greške minimalno korigiraju, pruža uvid u moje emocionalno i psihološko stanje tijekom izrade skulptura te također služi kao taktilni manifest. Ovaj odabir dodaje opipljivu i gotovo zemljanu teksturu koja podsjeća na sirovost koja se nalazi u nerafiniranim materijalima. Minimalno naknadno retuširanje pridonosi namjerno grubom i neuglađenom izgledu skulptura, naglašavajući osjećaj autentičnosti i ranjivosti u prikazanim figurama. Odsutnost boja, odnosno korištenje samo čistog bijelog gipsa, pojednostavljuje vizualnu paletu. Ova redukcija na bezbojnost eliminira distrakciju šarenila, dopuštajući gledatelju da se usredotoči na zamršene konture i oblike, te također nudi osjećaj univerzalnosti koji omogućuje odjekivanje skulptura na temeljnijoj razini. Odabir deformiranja ljudskih proporcija unutar ovih skulptura služi za suptilno naglašavanje fizičkih i emocionalnih iskrivljenja koja pojedinci trpe kao odgovor na društvene pritiske. Ova manipulacija proporcijama naglašava napetost i nelagodu povezanu s pokušajem uklapanja u unaprijed definirane društvene uloge bez eksplicitnog prenošenja šire metafore koja je u igri. Sve u svemu, ovi tehnički izbori kombiniraju se kako bi se stvorio narativ kojim prikazujem objektivni ali i vlastiti sukob sa društvenim normama. Nakon dublje analize zasebnih komponenti ove instalacije, odlučio sam ih kategorizirati u sljedeće četiri pojedinačne skupine.

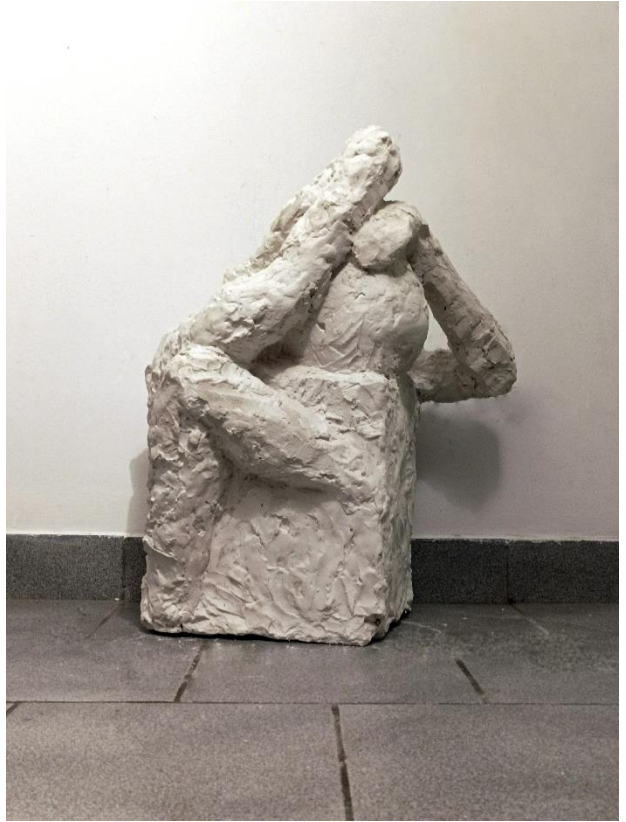
ŽALOST

Prvo, dvije figure zarobljene u dubokom žaljenju utjelovljuju grižnju savjesti onih koji su kompromitirali svoje vrijednosti i težnje da se prilagode društvenim očekivanjima, čime odražavaju duboki emocionalni danak ove usklađenosti. Ove skulpture nude jasan vizualni prikaz emocionalnih posljedica koje doživljavaju pojedinci koji su u određenoj mjeri napustili svoje vrijednosti i težnje u potrazi za usklađenošću s društvenim očekivanjima. Sumorni položaji i izrazi lica na ove dvije figure nepogrešivo odaju osjećaj grižnje savjesti. Njihova zgrčena tijela odražavaju emocionalni danak koji je konformizam uzeo od njih. Kroz pokušaj destiliranja složenih emocija povezanih sa žrtvovanjem vlastite autentičnosti pomoću ove dvije poze, također pokušavam pružiti izravnu interpretaciju skulptura, naglašavajući opipljivu grižnju savjesti koju osjećaju oni koji su se odrekli svojih osobnih vrijednosti i težnji u potrazi za uklapanjem u kruti kalup društva.

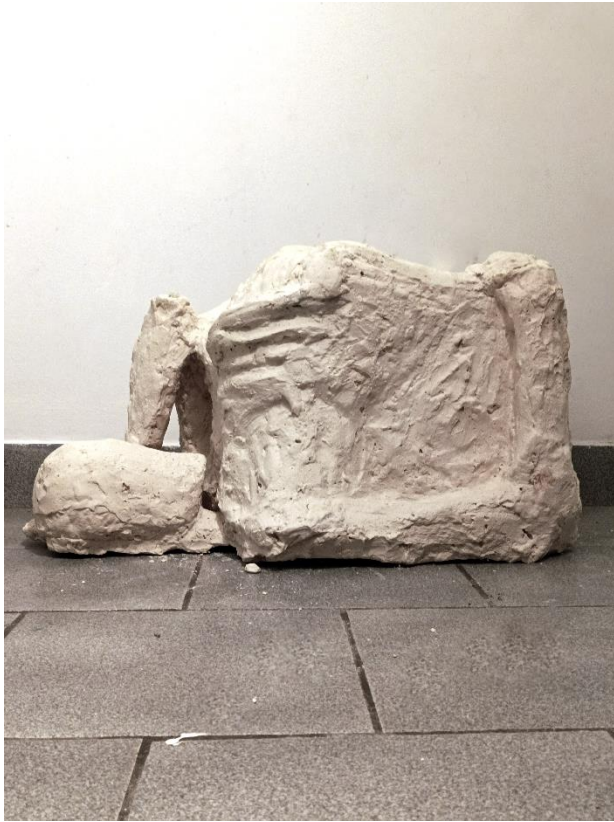
SRAM

Drugo, kategorija dviju skulptura koje prikazuju sram naglašava emocionalni danak uzrokovan pritiskom da se prilagodimo. Ovaj par skulptura izaziva opipljiv osjećaj samooptuživanja i ranjivosti, naglašavajući tjeskobu koju doživljavaju pojedinci koji su ugrozili svoju autentičnost. Dvije skulpture, koje pokušavaju zakloniti svoje lice, simboliziraju pojedince koji skrivaju svoje pravo ja, bojeći se osude i odbacivanja. Njihovi prikriveni identiteti predstavljaju gubitak autentičnosti u potrazi za uklapanjem u kruti kalup. Ova zaklonjena lica nude jednostavan, ali moćan vizualni znak, simbolizirajući pojedince koji su vođeni opipljivim strahom od osude, odlučili sakriti svoje istinsko ja. Ova poza učinkovito komunicira sveobuhvatnu temu gubitka autentičnosti kada se osoba suoči s krutim očekivanjima društva. Hvatajući bit ove uobičajene ljudske dileme na izravan način, naglašavam unutarne previranje s kojim se suočavaju oni koji se bore s pritiskom da se uklope u unaprijed definirane kalupe. Skulpture pružaju jasan i opipljiv prikaz žrtvovanja koje pojedinci podnose kada odluče prikriti svoje prave identitete kako bi se uskladili s društvenim normama.

DEZORIJENTACIJA

U kontrastu, dvije skulpture, prikazane u stanju gotovo bez emocija te pozicionirane naglavačke i u ležećem položaju, označavaju izvrnutu prirodu izdaje vlastite autentičnosti; koncept koji se često čini prožiman dezorijentirajućim nesukladnostima, učinkovito predstavlja osjećaj preokreta i nereda kada osoba pokuša ići protiv većine. Postavljanjem ovih figura u poze koje odstupaju od narativa prethodnih skulptura, hvata se srž osjećaja neumjesnog i narušavanja ravnoteže kada netko ospori uspostavljeni poredak. To je relativan prikaz osjećaja koji se može pojaviti kada pojedinci skrenu s poznatog puta uzrokujući osjećaj nelagode i dezorijentiranosti.

KOCKA

Na koncu, uključivanje jedinstvene skulpture koja predstavlja kutiju ili kocku utjelovljuje konačnicu niza i služi kao vizualno sidro i jasan simbol društvenih kalupa koji vrše pritisak na pojedince u drugim skulpturama. Ove kategorizacije pružaju strukturiran i pristupačan način na koji se gledatelji mogu uključiti u složeni narativ, tako što im omogućuje tumačenje i povezivanje s djelima na osobnijoj razini.

KOMPOZICIJA INSTALACIJE

Niz od sedam skulptura koje se, kada su strateški raspoređene unutar prostora i namijenjene prenošenju kohezivne i međusobno povezane naracije ili koncepta, mogu učinkovito smatrati instalacijom. U tom kontekstu pojedinačne skulpture nisu samo samostalni komadi, već sastavni dijelovi veće umjetničke izjave. Raspored, smještaj i međuigra ovih skulptura unutar određenog okruženja čini ovu kompoziciju promišljeno raspoređenom kako bi se stvorila uravnotežena, ali i dinamična vizualna naracija. S ukupno sedam skulptura, instalacija je simetrično strukturirana s tri skulpture smještene s lijeve strane i jednakim brojem s desne strane. Ova simetrija stvara osjećaj ravnoteže i privlači pozornost promatrača na središnji prostor.

Centralni element kompozicije je sedma skulptura, strateški postavljena na samom kraju instalacije. Postavljena iza dva reda učvršćuje i uokviruje cijeli aranžman. Ovo postavljanje daje element dubine i intrige, pozivajući gledatelje da se bave skulpturama na slojevit i kontemplativan način. Kao rezultat toga, kompozicija ne samo da usmjerava gledateljev pogled, već i obogaćuje cjelokupni narativ, čineći ga vizualno zadivljujućim i konceptualno uvjerljivim iskustvom.

ZAKLJUČAK

U ovom istraživanju instalacije koja se sastoji od niza sedam skulptura, zaronili smo u višeslojni narativ koji nadilazi puki fizički aspekt umjetničkih djela. Dok zaključujem temu ovog umjetničkog djela, podsjećam se na emocionalni nemir, gubitak autentičnosti i unutarnje bitke koje dolaze s nemilosrdnom težnjom za prihvaćenošću. Ova instalacija nas poziva na razmišljanje o cijeni uklapanja u kalup koji diktira društvo i okruženja te o dubokim posljedicama prikrivanja vlastitih osobnosti. Kroz ovu seriju, pokušavam potaknuti propitivanje i izazivanje društvenih normi koje često guše individualnost i veličanje ljepote autentičnosti u svijetu koji nas često prisiljava da se prilagodimo. Time ovim skulpturama ostavljam trag koji služi kao dirljiv podsjetnik na složenost ljudskog iskustva i trajnu moć umjetnosti da potakne razmišljanje i nadahne promjenu.